

Discurs susținut de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Tiberiu-Mihail Nițu în cadrul Conferinței internaționale „Confiscarea extinsă: cât recuperăm?”, ce a avut loc la 16 septembrie 2013, organizată de Freedom House în cadrul proiectului „Supporting the confiscation and recovery of proceeds of crime in Romania”

Doamnelor și Domnilor/Stimați colegi,

Înainte de a aborda subiectele alese pentru a fi discutate, dați-mi voie să îmi exprim nu doar interesul, dar și plăcerea de a participa la acest eveniment. Importanța și actualitatea temelor propuse, nivelul discuțiilor și foarte buna organizare a conferințelor și seminariilor sunt motive constante care ne determină și ne provoacă să răspundem inițiativelor Freedom House România, cu care dorim să continuăm colaborările începute și să concepem proiecte viitoare.

Revenind la subiectele aflate pe ordinea de zi, nu voi enumera dispoziții legale, nu voi invoca istoricul instituției care va fi analizată în cadrul acestei întâlniri din multe puncte de vedere, dar vreau să vă reamintesc faptul că vorbim despre un instrument pe care ni l-am dorit atât în calitate de magistrați, cât și în calitate de cetățeni. Așteptările au fost și sunt mari. Începuturile utilizării lui sunt mai degrabă timide, dar suntem hotărâți să facem eforturi în sensul aplicării și utilizării confiscării extinse așa cum este ea reglementată în prezent.

În urma analizelor și evaluărilor interne pe care le-am efectuat de la preluarea mandatului de procuror general, având în vedere și concluziile diferitelor rapoarte de evaluare efectuate de organisme europene și nu numai, am apreciat că aplicarea dispozițiilor legale și a instrumentelor existente în materia recuperării bunurilor și instituirii măsurilor asiguratorii în vederea reparării prejudiciilor și luării măsurii confiscării, inclusiv extinse, trebuie să devină o prioritate a Ministerului Public.

Tocmai de aceea, am organizat deja două videoconferințe cu procurorii cu funcții de conducere de la parchetele de pe lângă curțile de apel și de la parchetele de pe lângă tribunale de la nivelul întregii țări în cadrul cărora, în afara altor subiecte, pe de o parte am transmis și am reamintit importanța care trebuie acordată acestei problematice, iar pe de altă parte am solicitat identificarea și luarea unor măsuri care să determine și să

încurajeze aplicarea legislației și instrumentelor existente în materie. Tot cu această ocazie am solicitat să fie comunicate PICCJ probleme, propuneri concrete sau soluții pe care procurorii șefi și procurorii operativi le-au identificat în activitatea pe care o desfășoară în acest domeniu. Urmează ca acestea să fie centralizate și analizate, căutate soluții care apoi să fie diseminate la nivelul tuturor unităților de parchet.

În calitate de PG al PICCJ îmi doresc ca și în România cercetarea penală și investigația financiară, în special în cazul infracțiunilor economico-financiare, dar nu numai, să se afle pe același plan ca și importanță, preocupare și, desigur, rezultate.

În această materie, a criminalității economico-financiare, la fel precum am procedat în materia combaterii corupției, a conflictelor de interese, trebuie să ne schimbăm mentalitatea.

Noi procurorii, magistrații în general, dar și societatea civilă și nu în ultimul rând justițiabilii – subiecți și beneficiari ai actului de justiție - trebuie să dăm eficiență principiilor ce consacră obligativitatea unui comportament legal, dar și etic și moral.

Trebuie să găsim acele mijloace legale prin care cei care încalcă legea trebuie să simtă inclusiv tragerea la răspundere pecuniară. Să nu-i lăsăm să beneficieze de rezultatele activității infracționale, care știm cu toții, reprezintă în cele mai multe dintre cazuri scopul comiterii acestor infracțiuni.

Pentru aceasta avem nevoie și de partenerii și colegii străini care să ne ajute inclusiv la schimbarea mentalității și la asigurarea unui training corespunzător.

Doresc de asemenea să subliniez faptul că suntem preocupați nu doar de rezultate cantitative ale activității noastre, dar și de latura calitativă. Măsurile dispuse pe procurori urmează a fi validate, confirmate sau dimpotrivă sancționate de hotărârile ce vor fi pronunțate de către instanțe de judecată și în materia confiscării extinse, hotărâri pe care de altfel le așteptăm cu interes.

Este desigur momentul să abordez în mod mai direct subiectul ales de organizatori pentru sesiunea discursurilor introductive și anume: limitările Constituției României și exigențele CEDO în materia confiscării extinse.

În România, ca și în alte state membre ale UE, avem coduri, legi, ordonanțe, dar și dispoziții constituționale și standarde CEDO în materia supusă dezbaterilor noastre de astăzi. Există oare contradicții între acestea? Au existat și opinii în acest sens. Probleme legate de sarcina probei, de prezumția dobândirii licite a averilor și altele au generat

interpretări diverse și abordări diferite. Sunt direct interesat de concluziile discuțiilor care vor avea loc în cadrul sesiunilor de lucru în legătură cu aceste probleme pe care în mod corect le-ați identificat și le-ați inclus în agenda întâlnirii. Cred că procurorii trebuie să aplice legile existente, cu respectarea drepturilor omului, dar să lase în seama judecătorilor și, de ce nu, a politicienilor analizele problemelor de constituționalitate ce pot fi identificate sau uneori imaginate.

Relativ recent, Înalta Curte de Casație și Justiție a pronunțat o primă decizie definitivă în materia confiscării extinse, în cauză nefiind invocată de către părți sau de către instanță nici o excepție de neconstituționalitate. Astfel, prin Decizia nr. 1922/5 iunie 2013 pronunțată în dosarul nr. 904/36/2012, instanța supremă a admis recursul declarat de procuror și a dispus confiscarea extinsă a două imobile obținute de către inculpat cu credit ipotecar, întrucât veniturile lunare obținute de acesta pe parcursul a patru ani au fost inferioare cuantumului lunar al ratelor plătite în aceeași perioadă.

Cred că trebuie să avem în vedere nu doar prevederea constituțională potrivit căreia „Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al averii se prezumă” sau formularea Curții Constituționale privind *reducerea sarcinii probei* în ceea ce privește sursa bunurilor deținute de o persoană condamnată pentru o infracțiune ce are legătură cu criminalitatea organizată.

În ceea ce privește compatibilitatea confiscării extinse cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului, putem și trebuie să avem în vedere, în principal, standardele privind dreptul la un proces echitabil - art.6 paragraful 1, prezumția de nevinovăție – art.6 paragraful 2 și protecția proprietății – art. 1 din Protocolul nr. 1.

Analiza jurisprudenței CEDO (voi menționa doar două cauze deosebit de importante și anume: *Grayson și Barnham împotriva Regatului Unit* și *Phillips împotriva Regatului Unit*) arată în mod clar faptul că aplicarea practică a diverselor dispoziții naționale care nu numai că permit confiscarea extinsă, dar instituie o prezumție legală de dobândire ilicită a fost considerată de Curtea Europeană ca fiind compatibilă cu noțiunea de proces

Închei scurta mea intervenție cu speranța că discuțiile ce vor urma nu doar vor dezvolta problemele menționate, dar vor permite și identificarea unor argumente și soluții de natură să determine magistrații români să aplice cu mai mult curaj dispozițiile legale existente în materie confiscării extinse.